COMISIA
EUROPEANĂ

Bruxelles, 22.2.2017
COM(2017) 90 final

COMUNICARE A COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN, CONSILIU, BANCA CENTRALĂ EUROPEANĂ ȘI EUROGRUP

Semestrul european 2017: Evaluarea progreselor înregistrate cu privire la reformele structurale, prevenirea și corectarea dezechilibrelor macroeconomice și rezultatele bilanțurilor aprofundate în temeiul Regulamentului (UE) nr. 1176/2011

{SWD(2017) 67 final - SWD(2017) 93 final}

1. INTRODUCERE

Redresarea Europei în urma crizei economice este constantă și sprijină evoluțiile pozitive de pe piața forței de muncă. Prioritățile prevăzute în Analiza anuală a creșterii pe 2017[1] sunt puse în aplicare de către statele membre. Redresarea este rezultatul unei politici monetare acomodative, al unei orientări fiscale agregate în general neutre, al unei ajustări fiscal-bugetare favorabile creșterii și al impactului reformelor structurale. Aceasta este sprijinită de o mai mare încredere în rândul întreprinderilor și al consumatorilor cu privire la perspectivele economice. Plățile din fondurile structurale și de investiții europene, precum și proiectele puse în practică în cadrul Planului de investiții pentru Europa contribuie la mobilizarea investițiilor private și publice. Nivelul ocupării forței de muncă este în creștere în aproape toate statele membre, șomajul este în scădere, iar ratele șomajului de lungă durată și a celui în rândul tinerilor scad în mod treptat. Cu toate acestea, nivelul ridicat al șomajului, sărăcia și inegalitățile rămân preocupări esențiale în unele țări, iar convergența socioeconomică în întreaga UE nu a revenit încă pe deplin. Creșterea productivității s-a îmbunătățit, însă diferă considerabil între statele membre și, în ansamblu, rămâne la un nivel scăzut. Pentru asigurarea redresării, este necesară utilizarea tuturor instrumentelor de politică monetară, bugetară și structurală în vederea consolidării creșterii economice, a investițiilor și a stabilității financiare.

Este necesar ca statele membre să adopte simultan măsuri privind investițiile, reformele structurale și finanțele publice pentru accelerarea și menținerea creșterii. Politica monetară nu poate de una singură să crească nivelul cererii sau cel al investițiilor. Politica bugetară continuă să joace un rol esențial, atât în statele membre care dispun de o marjă de manevră bugetară, cât și în cele care trebuie să efectueze ajustări. Aceasta trebuie orientată către politici care îmbunătățesc potențialul de creștere pe termen mediu. Reformele structurale trebuie să se axeze pe crearea unor condiții favorabile investițiilor, pe impulsionarea participării pe piața forței de muncă și pe asigurarea sustenabilității finanțelor publice. De asemenea, reformele trebuie să promoveze un mediu de afaceri mai favorabil, să încurajeze inovarea și să sporească dinamismul pe piețele de produse și servicii. Acestea trebuie în același timp să abordeze inegalitățile existente, inclusiv prin încurajarea investițiilor în dobândirea de competențe, prin îmbunătățirea proceselor de corelare a cererii cu oferta pe piața forței de muncă, precum și prin modernizarea sistemelor de impozitare și de protecție socială.

Prezenta comunicare descrie pe scurt progresele înregistrate în ceea ce privește punerea în aplicare a reformelor și abordarea dezechilibrelor în economiile statelor membre. O evaluare detaliată pentru fiecare stat membru, cu excepția Greciei[2], a progreselor înregistrate în abordarea provocărilor identificate în recomandările specifice fiecărei țări din 2016 este inclusă în rapoartele de țară în cauză publicate de serviciile Comisiei Europene. În ceea ce privește 13 state membre identificate în Raportul privind mecanismul de alertă pentru 2017[3], rapoartele de țară includ, de asemenea, bilanțurile aprofundate realizate în cadrul procedurii privind dezechilibrele macroeconomice.

[1] COM(2016) 725. Pentru o prezentare generală a priorităților la nivelul UE, a se vedea, de asemenea, programul de lucru al Comisiei pentru 2017 [COM(2016)710] și Declarația comună din 13 decembrie 2016 cu privire la prioritățile legislative ale UE pentru 2017.

[2] Pentru a evita suprapunerea cu măsurile de reformă prevăzute în programul de ajustare macroeconomică și pentru a fi în concordanță cu abordarea urmată în anii precedenți, Comisia nu a emis recomandări suplimentare pentru Grecia în cadrul semestrului european.

[3] COM(2016) 728.

Rapoartele de țară oferă o perspectivă pe termen mai lung a progreselor înregistrate și a provocărilor viitoare. În timp ce semestrul european se desfășoară pe baza unui ciclu anual, prioritățile în materie de reformă în statele membre sunt adesea decise la începutul mandatului unui nou guvern, iar punerea în aplicare a unor reforme structurale cuprinzătoare poate dura mai mulți ani. Pentru ca analiza să reflecte mai bine acest aspect, rapoartele de țară includ, pentru prima dată, o evaluare pe termen mai lung a punerii în aplicare a recomandărilor specifice fiecărei țări.

Analiza face, de asemenea, un bilanț al situației bugetare a statelor membre. Acesta se bazează pe cele mai recente previziuni economice ale Comisiei[4] și pe avizele Comisiei privind proiectele de planuri bugetare pentru 2017 pentru statele membre din zona euro[5].

Comisia a luat măsuri pentru a spori nivelul de asumare a agendei de reformă. Aceasta a raționalizat recomandările specifice fiecărei țări în ultimii ani. În cadrul acestui semestru european, Comisia și-a consolidat dialogul cu statele membre la nivel tehnic și politic, în special prin organizarea de vizite la nivel înalt ale vicepreședinților și comisarilor. Statele membre au fost, de asemenea, consultate cu privire la conținutul analitic al rapoartelor de țară înainte de publicarea acestora și au avut ocazia de a verifica exactitatea datelor și a faptelor prezentate, însă opiniile rămân cele ale personalului Comisiei.

Procesul privind semestrul european înseamnă mai mult decât o evaluare individuală a performanțelor fiecărui stat membru. Acesta este, de asemenea, un mijloc de a facilita o mai mare coordonare a politicilor în statele membre, inclusiv în cadrul parlamentelor naționale, și o implicare mai strânsă a partenerilor sociali. De asemenea, rapoartele de țară relevante identifică potențialele riscuri de propagare în statele membre din zona euro, în cazul în care nu se iau măsuri de politică. Recomandările specifice fiecărei țări pe care Comisia intenționează să le propună în mai 2017 vor lua, de asemenea, în considerare recomandările pentru zona euro[6].

2. CONTEXTUL ECONOMIC ȘI SOCIAL

Economia europeană s-a dovedit a fi rezilientă, în pofida unei serii de provocări în 2016. Creșterea este susținută în principal de consumul privat, care a beneficiat de îmbunătățirea pieței forței de muncă și de inflația redusă.

De asemenea, se preconizează o creștere moderată în perioada 2017-2018, deși există riscuri atât interne, cât și externe. Creșterea PIB-ului în UE este preconizată să rămână relativ stabilă la 1,8 % atât în 2017, cât și în 2018. Aceasta ar trebui să fie susținută de ameliorarea în continuare a pieței forței de muncă, de costurile reduse ale creditării și de consolidarea preconizată a cererii externe. Consumul privat ar trebui să rămână principala sursă de creștere, în timp ce creșterea investițiilor este preconizată să se mențină la un nivel moderat. Cu toate acestea, economia încă trebuie să depășească urmările crizelor, în special șomajul de lungă durată care, dacă nu se iau măsuri, ar putea deveni structural. Modificările potențiale ale politicilor SUA ar putea constitui o nouă provocare pentru economia UE. Alte

[4] Comisia Europeană, Direcția Generală Afaceri Economice și Financiare: „Previziuni economice europene, iarna anului 2017”. *European Economy, Institutional Paper nr. 48*.
[5] COM(2016) 730.
[6] COM(2016) 726.

provocări includ implicațiile referendumului din Regatul Unit în care s-a votat pentru părăsirea UE, creșterea ratelor dobânzii pe termen lung și profitabilitatea scăzută a unor bănci europene.

Gradul de ocupare a forței de muncă în UE a ajuns la 232,5 milioane de persoane în 2016, cel mai mare număr înregistrat vreodată. Rata șomajului a scăzut la 8,5 %, iar ratele șomajului de lungă durată și a celui în rândul tinerilor se ridică la 3,8 % și, respectiv, 18,2 %, fiind mai scăzute decât în anii anteriori. Procentul populației UE expuse riscului de sărăcie sau de excluziune socială (23,7 %) este cel mai scăzut din ultimii cinci ani.

Cu toate că distribuția veniturilor în UE este mai uniformă decât în alte mari economii, inegalitatea veniturilor reprezintă în continuare o provocare în materie de politici în UE. Chiar și înainte de criză, schimbările structurale au condus la inegalități tot mai mari în ceea ce privește distribuția veniturilor, bogăției și oportunităților, având ca rezultat apariția unor preocupări sociale pe care politicile redistributive și sociale nu au fost în măsură să le elimine. Criza financiară a întărit sentimentul inegalității de șanse și al repartizării inechitabile a sarcinilor în societate. Într-o serie de țări, stagnarea condițiilor economice pentru clasa de mijloc a avut loc în același timp cu dobândirea, în multe cazuri, de către categoriile sociale cele mai bogate a unui procentaj tot mai mare al bogăției. În mai multe țări, pozițiile bugetare slabe și redresarea lentă au redus marja de manevră a politicilor, crescând astfel presiunea socială pentru a răspunde inegalităților[7].

3. PROGRESELE ÎNREGISTRATE CU PRIVIRE LA RECOMANDĂRILE SPECIFICE FIECĂREI ȚĂRI

O analiză retrospectivă a unei perioade de câțiva ani confirmă angajamentul tuturor statelor membre de a realiza noi reforme structurale în mod activ. De la începutul procesului privind semestrul european în 2011, s-au înregistrat progrese cu privire la marea majoritate a recomandărilor, însă ritmul și amploarea punerii în aplicare a reformelor de către statele membre au fost variate. În ceea ce privește recomandările specifice fiecărei țări din 2016, majoritatea statelor membre au înregistrat fie unele progrese, fie progrese limitate în abordarea aspectelor identificate. Progresele au rămas, în linii mari, neschimbate față de cele din anul precedent. Se pot observa progrese deosebit de încurajatoare în ceea ce privește sectorul financiar și politicile privind piața forței de muncă, domenii în care multe state membre au luat măsuri pentru a aborda problemele identificate anul trecut. În contextul favorabil al unor rate ale dobânzii scăzute, se înregistrează, de asemenea, progrese în ceea ce privește consolidarea finanțelor publice. Progresele privind îmbunătățirea mediului de afaceri și stimularea investițiilor au variat într-o mai mare măsură între statele membre, în timp ce domeniile care prezintă cele mai puține progrese includ deschiderea piețelor de produse și servicii și abordarea problemei excluziunii sociale.

În general, statele membre sunt pe cale să îndeplinească obiectivele Strategiei Europa 2020 privind energia și schimbările climatice, în timp ce realizarea celorlalte

[7] A se vedea analizele privind ocuparea forței de muncă și situația socială în Europa 2014-2016.

obiective va necesita eforturi susținute. Este probabil ca majoritatea statelor membre să își atingă obiectivele privind reducerea emisiilor, energia din surse regenerabile și eficiența energetică până în 2020. Șaptesprezece state membre și-au realizat deja obiectivele privind părăsirea timpurie a școlii, iar 12 state membre și-au atins obiectivele privind rata de absolvire a învățământului terțiar. În timp ce obiectivul european privind o rată de ocupare a forței de muncă de 75 % este realizabil și situația ocupării forței de muncă continuă să se îmbunătățească în aproape toate statele membre, obiectivele naționale în materie de ocupare a forței de muncă se vor dovedi dificil de realizat pentru anumite state membre. Persistă problemele în ceea ce privește atingerea obiectivului de combatere a sărăciei, întrucât numărul persoanelor expuse riscului de sărăcie sau de excluziune socială rămâne ridicat în Europa (119 milioane de persoane). Cu toate acestea, numărul persoanelor aflate în aceste situații a scăzut în majoritatea statelor membre pe fondul îmbunătățirii în continuare a pieței forței de muncă. Acest număr în scădere se apropie de nivelul din 2008, anul de referință pentru care a fost stabilit obiectivul Strategiei Europa 2020, dar rămâne peste obiectivul Strategiei Europa 2020 cu aproximativ 21,6 milioane de persoane. Progresul în vederea realizării obiectivului de 3 % pentru cheltuielile destinate cercetării și dezvoltării a fost lent. Apendicele 2 prezintă o viziune de ansamblu a tuturor obiectivelor Strategiei Europa 2020.

Fondurile disponibile în actualul cadru financiar multianual al UE sunt utilizate de către statele membre pentru a ajuta la pregătirea și implementarea reformelor structurale. Execuția fondurilor pe teren s-a îmbunătățit în timp în majoritatea statelor membre. Coerența dintre recomandările specifice fiecărei țări referitoare la principalele provocări economice și sociale și fondurile structurale și de investiții europene a fost asigurată în faza de programare (2014-2015) prin investiții specifice și condiționalități *ex ante*. Serviciile Comisiei au evaluat recomandările specifice fiecărei țări din 2016 și au concluzionat că, în acest stadiu, nu este necesar ca programele operaționale să fie reprogramate. În afara fondurilor structurale și de investiții europene, statele membre pot avea acces la finanțare din Fondul european pentru investiții strategice, programul Orizont 2020, Mecanismul pentru interconectarea Europei și alte fonduri ale UE gestionate direct. Acestea pot, de asemenea, să obțină consiliere din partea Serviciului de sprijin pentru reforme structurale pentru facilitarea punerii în aplicare a agendei de reformă.

4. ABORDAREA DEZECHILIBRELOR MACROECONOMICE

Statele membre ale UE înregistrează progrese în ceea ce privește corectarea dezechilibrelor macroeconomice, cu toate că rămân o serie de riscuri. Situația bugetelor publice s-a îmbunătățit. Cu toate acestea, stocul datoriei private, publice și externe scade într-un ritm lent. Până în prezent, progresele au fost inegale în contextul inflației reduse și al creșterii economice scăzute. Reducerea datoriei interne și externe a implicat un proces major de reducere a gradului de îndatorare în mai multe state membre, cu implicații asupra creșterii pe termen scurt. Corecția balanțelor contului curent în zona euro și în UE este în curs de desfășurare. Evoluțiile în materie de competitivitate au fost în linii mari în concordanță cu nevoile de reechilibrare. Reducerea efectului de levier în sectorul financiar a determinat o îmbunătățire a pozițiilor de capital.

Raportul privind mecanismul de alertă pentru 2017 a constatat că 13 state membre au făcut obiectul unui bilanț aprofundat. Toate aceste state s-au confruntat cu dezechilibre sau cu dezechilibre excesive în 2016, în contextul procedurii privind dezechilibrele macroeconomice. Această alegere a fost susținută de Consiliu în concluziile sale referitoare la

Raportul privind mecanismul de alertă[8]. Rapoartele de țară analizează evoluțiile macroeconomice și progresele înregistrate în ceea ce privește răspunsul în materie de politici la recomandările de politică relevante. Scopul este acela de a se evita acumularea riscurilor și de a se monitoriza progresele înregistrate în ceea ce privește corectarea dezechilibrelor existente[9]. Dată fiind importanța legăturilor comerciale și financiare dintre țările UE, evaluarea ține seama de implicațiile transfrontaliere.

4.1. Reechilibrarea în UE și în zona euro

Deficitele de cont curent ridicate au fost corectate, dar excedentele mari au continuat să crească După criză, în țările cu deficite externe importante a avut loc o corecție puternică în urma unei inversări a fluxurilor financiare transfrontaliere private. Acest proces a fost sprijinit de îmbunătățirile competitivității relative prin preț. Ulterior, cererea internă și importurile s-au menținut la un nivel scăzut în țările care sunt debitori neți. Întrucât stocurile datoriilor externe nete rămân ridicate în mai multe state membre, pozițiile lor de cont curent trebuie să rămână la niveluri prudente. Pe de altă parte, nu a avut loc o corecție simetrică și comparabilă post-criză în majoritatea țărilor cu balanțe pozitive ale contului curent, iar excedentele mari au continuat să crească în unele cazuri. Prin urmare, există un excedent de cont curent în creștere în zona euro în ansamblul său[10].

Persistența excedentului de cont curent al zonei euro reflectă dinamica cererii agregate care continuă să rămână în urma activității economice. Creșterea cererii interne reale în zona euro rămâne inferioară nivelurilor din perioada anterioară crizei. Nivelul relativ scăzut al cererii agregate afectează de asemenea în mod negativ creșterea producției și estimările creșterii potențiale. Această încetinire persistentă explică actualele niveluri ale inflației de bază aflate la un minimum istoric, ceea ce creează un mediu dificil pentru țările care au nevoie să-și reducă datoria internă și externă.

Reducerea gradului de îndatorare a sectoarelor privat și public continuă, dar într-un ritm lent și inegal, îngreunată de un nivel scăzut al creșterii nominale. Persistența unor niveluri ridicate ale datoriei sectorului privat în mai multe țări, cumulate adesea cu stocuri mari ale datoriei publice, împiedică investițiile și constituie o povară pentru bilanțurile contabile ale anumitor bănci. În majoritatea țărilor, procesul de ajustare a bilanțurilor înregistrează progrese, iar reducerea gradului de îndatorare continuă ca urmare a creșterii economiilor nete în sectorul gospodăriilor și al întreprinderilor. Cu toate acestea, reducerea gradului de îndatorare nu are întotdeauna loc acolo unde este cel mai necesar, unele țări cu datorii mari înregistrând mai puține progrese în reducerea datoriilor decât țările cu mai puține datorii.

[8] Documentul 5735/17 al Consiliului.

[9] Articolul 2 din Regulamentul nr. 1176/2011 al Parlamentului European și al Consiliului definește dezechilibrele ca „orice tendință ce are ca rezultat evoluții macroeconomice care au sau pot avea efecte negative asupra bunei funcționări a economiei unui stat membru, a uniunii economice și monetare, sau a Uniunii în ansamblu."

[10] Considerentul 17 din Regulamentul nr. 1176/2011 al Parlamentului European și al Consiliului prevede următoarele: „În evaluarea dezechilibrelor macroeconomice ar trebui să se țină cont de gravitatea și de potențialele efecte de propagare economice și financiare negative ale acestora". În plus, acest considerent precizează următoarele: „De asemenea, în statele membre care acumulează surplusuri mari de cont curent, politicile ar trebui să urmărească identificarea și punerea în aplicare a măsurilor care contribuie la consolidarea cererii interne și a potențialului de creștere al acestora."

Reziliența sectorului bancar european a continuat să se consolideze, dar sectorul se confruntă cu o serie de provocări legate de profitabilitatea scăzută și, în unele cazuri, de creditele neperformante rămase. Băncile au continuat să își consolideze amortizoarele de capital, chiar și într-un context în care profitabilitatea băncilor, deși aflată în proces de îmbunătățire, rămâne la un nivel scăzut. Profitabilitatea este îngreunată de creșterea economică slabă, modelele tradiționale de afaceri, ineficiențele în materie de costuri și piețele bancare saturate. Aceste fragilități sunt accentuate și mai mult de situația actuală caracterizată de rate scăzute ale dobânzii. În plus, în unele țări, creditele neperformante rămase reduc capacitatea băncilor de a acorda împrumuturi, în timp ce profitabilitatea scăzută frânează eforturile privind constituirea de provizioane și generarea internă de capital, reducând de asemenea oportunitățile de atragere a capitalului de pe piață.

O serie de state membre trebuie să monitorizeze îndeaproape posibilele riscuri de supraîncălzire în anumite sectoare. Statele membre care au înregistrat cele mai rapide progrese în ceea ce privește corectarea dezechilibrelor beneficiază de o creștere dinamică și rate ale inflației relativ mai ridicate, iar unele se confruntă cu o creștere a costurilor unitare ale forței de muncă. Prețurile reale ale locuințelor sunt în creștere în majoritatea statelor membre. În unele cazuri, creșterea prețurilor reale ale locuințelor exercită o presiune și mai mare asupra piețelor imobiliare deja supraevaluate.

În timp ce redresarea s-a reflectat pe piețele forței de muncă, persistă probleme cum ar fi șomajul de lungă durată și productivitatea scăzută. Începând de la mijlocul anului 2013, piețele forței de muncă au înregistrat îmbunătățiri, însoțite de o reducere a dispersiei ratelor șomajului între statele membre. Cu toate acestea, în mai multe țări ale UE există în continuare rate foarte ridicate ale șomajului, iar nivelurile de salarizare stagnează. Dificultățile sociale persistă, în special în țările cel mai grav afectate de criza financiară și de criza datoriilor publice.

Reformele structurale au contribuit la reechilibrarea macroeconomică, iar angajamentele în materie de reformă trebuie menținute. Sunt necesare măsuri pentru îmbunătățirea competitivității și accelerarea unei realocări eficiente a resurselor. Cadrele de insolvență ar trebui să fie eficientizate pentru a sprijini corectarea dezechilibrelor legate de stocuri. În același timp, impactul negativ al reducerii gradului de îndatorare asupra creșterii pe termen scurt trebuie să fie limitat. Reformele din trecut au contribuit în diverse măsuri la acest lucru. În unele țări cu dezechilibre, eforturile de reformă au fost suspendate și, într-o serie de cazuri, există riscul de se înregistra regrese, adesea din cauza incertitudinii politice. Menținerea angajamentelor existente și finalizarea proceselor de reformă constituie o cerință prealabilă pentru a beneficia pe deplin de avantajele reformei.

4.2. Punerea în aplicare a procedurii privind dezechilibrele macroeconomice

Monitorizarea punerii în aplicare a politicilor în cadrul procedurii privind dezechilibrele macroeconomice a fost consolidată. De la simplificarea în 2016 a clasificării unor astfel de dezechilibre, un proces de „monitorizare specifică” a fost aplicat tuturor țărilor cu dezechilibre sau dezechilibre excesive. Scopul este de a consolida monitorizarea continuă a politicilor întreprinse în temeiul procedurii, prin intermediul discutării rapoartelor Comisiei în comitetele Consiliului. Monitorizarea a fost adaptată pentru a reflecta anvergura provocărilor și gravitatea dezechilibrelor. Consiliul a sprijinit, în linii mari, concluziile rapoartelor de monitorizare specifice.

Un număr mai mic de state membre decât în 2016 sunt identificate ca având dezechilibre. Conform bilanțurilor aprofundate, unul din cele 13 state membre care au fost reținute pentru a face obiectul unei analize mai detaliate nu are dezechilibre, șase se confruntă cu dezechilibre și șase se confruntă cu dezechilibre excesive. Apendicele 3 sintetizează constatările bilanțurilor aprofundate.

Comisia va monitoriza îndeaproape angajamentele de politică ale țărilor identificate ca având dezechilibre:

- **Irlanda și Slovenia** sunt încă identificate ca având dezechilibre. O serie de evoluții economice pozitive și reforme puse în aplicare indică faptul că are loc o corectare treptată a acestora. Corectarea durabilă a dezechilibrelor acestor țări este realizabilă cu condiția depunerii unor eforturi suplimentare. Prin urmare, Comisia va monitoriza evoluțiile economice din aceste două țări și viitoarele lor angajamente, în special programele lor naționale de reformă (PNR), în vederea pregătirii următorului său bilanț aprofundat.

- **Germania** este identificată ca având dezechilibre reflectate în excedentul său de cont curent ridicat. Evoluțiile economice recente nu indică o corectare a acestor dezechilibre, deși s-au înregistrat unele progrese în abordarea recomandărilor specifice fiecărei țări legate de PDM de anul trecut.
  Prin urmare, Comisia va monitoriza evoluțiile economice și viitoarele angajamente în materie de politici, în special programul național de reformă (PNR) și un posibil nou PNR al viitorului guvern, în vederea pregătirii următorului său bilanț aprofundat.

- **Franța** este încă identificată ca având dezechilibre excesive, însă o serie de evoluții economice și reforme puse în aplicare indică faptul că are loc o corectare treptată a acestora. Sunt necesare în continuare eforturi suplimentare pentru a realiza o corectare durabilă a dezechilibrelor. Prin urmare, Comisia va monitoriza evoluțiile economice și viitoarele angajamente, în special programul național de reformă (PNR) și un posibil nou PNR al viitorului guvern, în vederea pregătirii următorului său bilanț aprofundat. Pe baza acestui bilanț, Comisia ar putea lua în considerare revizuirea clasificării și reclasificarea dezechilibrelor excesive în dezechilibre.

- În cazul a trei țări identificate ca având dezechilibre excesive, și anume, **Cipru, Italia** și **Portugalia**, având în vedere persistența deficiențelor structurale, în conformitate cu bilanțurile aprofundate, Comisia își va reexamina evaluarea în luna mai ținând cont de nivelul de ambiție al programelor naționale de reformă (PNR) ale acestor țări.

Tabelul 1: Rezultatul bilanțurilor aprofundate în perioada 2016-2017

	2016	2017
Nu există dezechilibre confirmate	BE, EE, HU, AT, RO, UK	FI
Dezechilibre	DE, IE, ES, NL, SI, FI, SE	DE, IE, ES, NL, SI, SE
Dezechilibre excesive	BG, FR, HR, IT, PT, CY	BG, FR, HR, IT, PT, CY
Țări care nu au fost selectate în vederea unui bilanț aprofundat	CZ, DK, LV, LT, LU, MT, PL, SK	BE, CZ, DK, EE, LV, LT, LU, HU, MT, AT, PL, RO, SK, UK

5. REFORME ÎNTREPRINSE DE CĂTRE STATELE MEMBRE

Soliditatea și durabilitatea redresării depind de eficacitatea adoptării și punerii în aplicare a reformelor. Un proces solid în materie de reforme inspiră încredere și creează condițiile necesare pentru a genera în mod durabil o creștere economică mai mare și mai multe locuri de muncă. La rândul lor, acestea depind de rapiditatea cu care procesele de reformă ale piețelor produselor, serviciilor și forței de muncă produc rezultate care să contribuie la atragerea de investiții și realocarea resurselor pentru creșterea productivității.

Sprijinul pentru realizarea ajustării și a tranzițiilor necesare poate maximiza beneficiile reformelor și asigura sinergii între reformele din diferite domenii de politică. Este necesar ca reformele din diferite domenii de politică să fie sincronizate și complementare, de exemplu prin asigurarea flexibilității în paralel pe piețele muncii și ale produselor. Succesiunea adecvată a reformelor este, de asemenea, importantă, întrucât angajamentele clare și anunțarea agendelor de politică pe termen mai lung au un impact asupra asumării responsabilității și a sprijinului public.

Facilitarea câștigurilor de productivitate într-un număr mai mare de întreprinderi poate stimula convergența și contribui la reducerea inegalităților. Creșterea caracterului eterogen al performanțelor în materie de productivitate este unul din principalii factori determinanți ai inegalității veniturilor în economiile și societățile din UE. De asemenea, acesta limitează competitivitatea și potențialul de creștere economică. În timp ce efectele inegalității veniturilor pot fi atenuate prin sistemele fiscale și de asigurări sociale, necesitatea unor astfel de măsuri corective poate fi redusă prin punerea în aplicare a unor reforme care să permită o creștere a productivității repartizată mai uniform între întreprinderi, sectoare și regiuni[11]. Disparitățile în ceea ce privește performanțele în materie de productivitate pot fi abordate, de exemplu prin investiții în competențe și educație, prin facilitarea transferurilor de tehnologie și prin realocarea resurselor. Astfel de politici contribuie la creșterea veniturilor și

[11] A se vedea Comisia Europeană (2016), „Raport privind integrarea pieței unice și competitivitatea în UE și în statele sale membre".

a salariilor, precum și la reducerea presiunii asupra finanțelor publice pentru corectarea inegalităților existente prin măsuri redistributive. În Danemarca, a fost înființată, în 2012, Comisia pentru productivitate, a cărei sarcină este de a propune recomandări care ar putea contribui la creșterea productivității în sectorul privat și cel public. Mai multe dintre recomandările publicate în 2014 au fost puse în aplicare.

Efectele distributive trebuie luate din ce în ce mai mult în considerare în planificarea și succesiunea reformelor structurale. Statele membre ar trebui să aplice reformele structurale într-un mod care să țină seama de impactul lor pe termen scurt și mediu, inclusiv de efectele distributive și costurile sociale. Unele reforme benefice pentru toate părțile implicate exclud compromisurile între creșterea economică și echitate. Reformele în sectorul educației, cum ar fi îmbunătățirea calității educației și a accesului la aceasta, contribuie la creșterea economică și la reducerea inegalităților. Formarea profesională și oportunitățile de recalificare pe tot parcursul vieții contribuie, de asemenea, la atenuarea efectelor negative ale schimbărilor tehnologice care îi favorizează pe cei care dispun de anumite competențe, deoarece acestea îmbunătățesc competențele de care dispun lucrătorii.

Statele membre au anunțat și pus în aplicare numeroase reforme fiscale pentru a sprijini investițiile, ocuparea forței de muncă și justiția socială. S-au înregistrat progrese privind îmbunătățirea respectării normelor fiscale, însă lupta împotriva fraudei și a evaziunii fiscale rămâne esențială pentru a se asigura o repartizare echitabilă a sarcinilor. Găsirea echilibrului just între eficiență și echitate implică asigurarea veniturilor fiscale necesare pentru investițiile publice și bunăstare. După reformele privind impozitele pe veniturile salariale puse în aplicare la începutul anului 2016, noile măsuri luate în ultimul an au fost mai limitate, iar sarcina fiscală asupra forței de muncă, inclusiv pentru lucrătorii cu venituri scăzute, se menține la un nivel ridicat în mai multe state membre. În unele țări, impozitarea reprezintă o barieră suplimentară în calea investițiilor private. Sunt necesare eforturi suplimentare care să simplifice respectarea obligațiilor fiscale, să combată tendința de finanțare prin îndatorare și să elaboreze stimulente fiscale mai bune pentru cercetare și dezvoltare.

Pentru perioada de programare 2014-2020 a cadrului financiar multianual al UE s-a solicitat statelor membre, pentru prima dată, să realizeze diverse reforme pentru a facilita și a consolida impactul proiectelor prin intermediul condiționalității *ex ante*. Domeniile-cheie pentru aceste reforme sunt cadrul privind achizițiile publice, existența unor cadre strategice de politică în domeniile incluziunii sociale, pieței forței de muncă, educației și eficienței administrative, precum și punerea în aplicare a legislației relevante a UE. Aceste cerințe contribuie la îmbunătățirea mediului investițional general și la facilitarea punerii în aplicare atât a fondurilor UE, cât și a proiectelor din cadrul Fondului european pentru investiții strategice. Aceste reforme trebuie monitorizate și puse în aplicare în mod corespunzător de statele membre. Consolidarea capacității administrative este importantă în acest context. Utilizarea sporită a instrumentelor financiare are potențialul de a mobiliza și mai mult fondurile UE și de a spori impactul acestora, însă necesită know-how și expertiză adecvate din partea autorităților de gestionare administrativă.

Noile măsuri de politică trebuie concepute și puse în aplicare cu implicarea strânsă a partenerilor sociali pentru a se asigura asumarea responsabilității de către o gamă largă de părți interesate. Reformele mai complexe necesită mai mulți ani pentru a fi puse integral în aplicare. Din acest motiv, elaborarea reformelor trebuie să fie bazată pe dovezi și convenită cu principalele părți interesate, cum ar fi autoritățile regionale și locale, precum și partenerii sociali. Statele membre sunt conștiente de nevoia de a îmbunătăți funcționarea și eficiența dialogului social. Lituania, care a primit în 2016 o recomandare specifică fiecărei țări cu

privire la consolidarea capacităților, a adoptat un nou cod al muncii, care, conform estimărilor guvernului, va îmbunătăți negocierile colective. În plus, Polonia a înființat un nou Consiliu de dialog social și un nou acord privind dialogul social a fost instituit în Spania. Pe de altă parte, există încă îndoieli cu privire la implicarea reală a partenerilor sociali în reformele de pe piața forței de muncă în unele state membre.

5.1 Stimularea investițiilor

Creșterea investițiilor s-a îmbunătățit recent datorită unor condiții de finanțare favorabile, a gradului de utilizare a capacității de producție peste media sa pe termen lung și a reducerii presiunii legate de gradul de îndatorare al întreprinderilor în unele țări. Cu toate acestea, o serie de factori ciclici și structurali explică fragilitatea persistentă a investițiilor. Creșterea redusă a cererii și așteptările legate de o potențială creștere slabă continuă să frâneze redresarea investițiilor în mod mai susținut. Nivelul istoric al investițiilor în UE era de 21-22 % din PIB. După o scădere la 19,4 % în 2013, acesta a început acum să se redreseze treptat. Se estimează că investițiile totale se vor intensifica ușor cu 2,9 % în 2017, atât în UE, cât și în zona euro, și vor continua să crească în 2018 cu 3,4 % în zona euro și cu 3,1 % în UE. Este deosebit de importantă stimularea investițiilor private, dat fiind că acestea reprezintă 90 % din totalul investițiilor.

Investițiile în active necorporale sunt în curs de îmbunătățire, deși în mod lent și pornind de la niveluri scăzute. În timp ce scăderea semnificativă a investițiilor în echipamente și mașini explică parțial scăderea productivității în urma crizei, problemele structurale care afectează piețele produselor, serviciilor, capitalului și forței de muncă sunt responsabile pentru performanța scăzută a productivității totale a factorilor în Europa, a cărei creștere a fost mult mai scăzută în ultimul deceniu decât în alte economii. Este necesar, în special, să se asigure sporirea investițiilor în capitalul de cunoștințe, sprijinirea investițiilor durabile în conformitate cu principiile economiei circulare, consolidarea cooperării dintre sectorul public și cel privat și o mai bună utilizare a noilor instrumente, inclusiv a stimulentelor fiscale.

Intrările de investiții străine directe în UE sunt scăzute în prezent, iar integrarea comercială și diversificarea în anumite părți ale economiei UE rămân la un nivel redus. Datorită economiei sale deschise, UE este lider mondial în ceea ce privește exporturile și importurile de bunuri și servicii, acestea reprezentând 16 % din comerțul mondial. Peste 30 de milioane de locuri de muncă din UE sunt legate direct și indirect de exporturile de bunuri și servicii către restul lumii. Cu toate acestea, doar 13 % dintre IMM-urile europene sunt active în afara UE și statele membre ar putea să facă mai mult pentru a facilita participarea IMM-urilor la comerțul internațional. Există, de asemene, diferențe considerabile în ceea ce privește situația din diversele state membre, regiuni și sectoare. În timp ce exporturile de mașini și echipamente din Germania, de echipamente aeronautice din Franța, de produse farmaceutice din Regatul Unit și de enzime din Danemarca se situează pe primul loc la nivel mondiali, ponderea în comerțul mondial a unei serii de sectoare și state membre continuă să scadă. Motivele pentru investițiile străine, precum și condițiile și natura lor, variază considerabil, iar impactul acestora asupra creării de locuri de muncă este de asemenea variabil. Țările de origine ale investițiilor străine directe în UE sunt în plin proces de schimbare – în timp ce SUA și Japonia rămân investitori activi, alte țări, cum ar fi China și țările Mercosur încep să aibă un rol mai semnificativ. Este important să se asigure condiții de concurență echitabile pentru investițiile străine directe care intră și ies din economie, precum și accesul sporit al UE pe piețele respective ale țărilor terțe.

Cele mai frecvente obstacole în calea investițiilor în statele membre includ un mediu de afaceri nefavorabil, ineficiențele din administrația publică, un nivel ridicat al sarcinilor administrative și de reglementare sectoriale și barierele în calea investițiilor. În mai multe state membre, o serie de alți factori continuă, de asemenea, să împiedice investițiile. Acești factori sunt rigiditățile existente pe piețele produselor și forței de muncă, necorelările competențelor și lipsa de personal calificat, deficiențele în ceea ce privește cadrele de cercetare și inovare, complexitatea sistemelor de impozitare, sistemele de justiție ineficace, barierele sectoriale, de exemplu în ceea ce privește infrastructura, și barierele în calea accesului la finanțare, în special pentru IMM-uri. În unele state membre, este încă necesară intensificarea luptei împotriva corupției. În general, statul de drept și încrederea în calitatea și previzibilitatea politicilor și instituțiilor de reglementare, fiscale și de altă natură sunt, de asemenea, importante în evaluarea riscurilor legate de deciziile de investiții.

În diferite state membre, reformele au început să abordeze unele dintre aceste bariere în calea investițiilor. În general, condițiile de acces la finanțare s-au îmbunătățit, parțial datorită unor factori externi (în Croația, Irlanda și Lituania). Se observă unele progrese pe piața forței de muncă și în sistemul educațional (în Franța și Italia). Același lucru este valabil și pentru sarcinile de reglementare și administrative (în Franța, Italia, Portugalia și Slovenia), achizițiile publice (în Polonia, Portugalia și Suedia), administrația publică (în Italia și Slovacia) și sistemul de justiție (Croația, Italia și Malta). Cu toate acestea, s-au înregistrat doar progrese limitate în ceea ce privește eliminarea barierelor de reglementare sectoriale, în special în sectorul serviciilor și industriilor de rețea, precum și al barierelor legate de finanțarea cercetării și inovării. Franța a continuat să simplifice procedurile administrative pentru investiții în sectorul industrial și al serviciilor prin punerea în aplicare a unui program amplu de simplificare.

Pe lângă activitatea mecanismului unic de supraveghere în ceea ce privește instituțiile semnificative în zona euro, supravegherea sectorului bancar a fost consolidată la nivel național și la nivelul UE și s-au depus eforturi pentru a îmbunătăți gestionarea și eliminarea creditelor neperformante. În mai multe state membre, calitatea activelor din sectorul bancar s-a înrăutățit în timpul crizei și încă afectează creditarea și investițiile. Acest lucru se întâmplă în pofida tendinței de reducere a creditelor neperformante, a căror medie la nivelul UE a scăzut la 5,45 % din totalul împrumuturilor în trimestrul 2 din 2016. Cu toate acestea, dispersia acestora este ridicată în statele membre, câteva state înregistrând niveluri peste 10 % (Bulgaria, Irlanda, Grecia, Croația, Italia, Cipru, Ungaria, Portugalia, România și Slovenia). Au fost adoptate măsuri de promovare a dezvoltării unei piețe secundare pentru creditele neperformante (de exemplu, în Italia), însă impactul acestora nu s-a concretizat pe deplin. Procedurile în materie de executare a garanțiilor reale și de insolvență au devenit mai eficiente în unele state membre (de exemplu, Bulgaria, Croația, Italia și Cipru). Instituirea unor societăți publice sau private de administrare a investițiilor și a unor măsuri de supraveghere, inclusiv provizionarea suplimentară a pierderilor din credite și cerințele de capital, precum și o monitorizare sporită a restructurării datoriei în raport cu obiectivele de reducere a arieratelor au contribuit la scăderea creditelor neperformante în Bulgaria, Croația, Ungaria, Irlanda, România și Slovenia. În Italia, rata creditelor neperformante a scăzut recent, însă eliminarea activelor depreciate are loc într-un ritm lent. Deteriorarea calității activelor a continuat în Portugalia în prima jumătate a anului 2016, reflectând în special evoluțiile din sectorul imobiliar și al construcțiilor. În Cipru și Grecia, unde creditele neperformante au crescut la peste 40 % în urma crizei, însă măsurile adoptate până în prezent (inclusiv obiectivele privind restructurarea datoriilor și eliminarea activelor depreciate) nu au produs încă rezultate tangibile. În ansamblu, sunt necesare eforturi mai hotărâte și de anvergură în mai multe state membre pentru reducerea nivelurilor creditelor neperformante, precum și

implementarea reformelor adiacente pentru a încuraja restructurarea sistemelor bancare ale acestora.

Statele membre au luat măsuri atât pentru îmbunătățirea accesului la finanțare prin capitaluri proprii, cât și pentru dezvoltarea unor forme alternative de finanțare, cum ar fi finanțarea participativă. Succesul legii promulgate în Austria în 2015 privind finanțarea participativă demonstrează impactul pozitiv puternic al creării unui cadru juridic adecvat pentru astfel de forme alternative de finanțare. Alte state membre, cum ar fi Spania, Letonia, Țările de Jos și Ungaria au facilitat accesul la finanțare pentru IMM-uri, oferind totodată oportunități pentru investitorii instituționali. Măsurile includ consolidarea instrumentelor de sprijin public în cadrul unei singure instituții de finanțare a dezvoltării, care acționează ca un ghișeu unic pentru întreprinderi și oferă sprijin nefinanciar, precum consiliere și formare. O altă măsură este crearea unui fond specializat cu capital de risc deținut de stat sau scheme de finanțare pentru creștere și alte tipuri de fond de fonduri. Cu toate acestea, accesul la finanțare și procedurile administrative constituie în continuare bariere semnificative în calea creșterii economice și a investițiilor într-o serie de state membre, în special pentru IMM-urile aflate în faza de lansare și de extindere. Procedurile greoaie de înființare a întreprinderilor și de acordare a licențelor continuă să reprezinte bariere în calea investițiilor în IMM-uri în mai multe state membre.

Investițiile publice au scăzut în mod semnificativ în majoritatea statelor membre în timpul crizei și nu au revenit la nivelul pe termen lung. Pe lângă faptul că afectează în mod direct creșterea producției, nivelul scăzut al investițiilor atât în active corporale, cât și necorporale – cum ar fi cercetarea și dezvoltarea – afectează productivitatea pe termen lung, întrucât rata inovării și difuzării tehnologiilor existente încetinește. Este important să se promoveze investițiile publice – în special în ceea ce privește educația și formarea profesională, infrastructura, precum și cercetarea și inovarea – și în același timp să se ia măsuri pentru mobilizarea investițiilor private. Aceste eforturi ar trebui să se concentreze și pe calitatea investițiilor.

O serie de îmbunătățiri ale cadrului privind achizițiile publice au fost puse în aplicare în ultimii ani, atât la nivelul UE, cât și al statelor membre, însă provocările persistă. Barierele în calea practicilor în materie de achiziții publice eficiente restrâng creșterea economică și funcționarea pieței interne. În fiecare an, autoritățile publice din UE cheltuiesc aproximativ 14 % din PIB pentru achiziții publice, care reprezintă un vector esențial pentru punerea în aplicare a politicilor guvernamentale și atingerea obiectivelor strategice naționale. Buna funcționare a piețelor de achiziții publice stimulează competitivitatea națională prin consolidarea finanțelor publice, investiții mai bine orientate și furnizarea unor servicii de calitate superioară, cum ar fi infrastructura sau e-guvernarea. În sectorul asistenței medicale, pot fi puse la dispoziție prin intermediul achizițiilor publice instrumente utile pentru a obține un mai bun raport calitate-preț pentru medicamente și echipamente medicale. În mai multe state membre, rata de publicare a anunțurilor de participare este în continuare scăzută, având drept rezultat lipsa de deschidere față de oportunitățile de afaceri transfrontaliere. Aplicarea procedurilor de achiziții publice care restrâng concurența, cum ar fi procedura de negociere fără publicare, variază în mod considerabil în statele membre, de la aproximativ 0 %, la peste 20 %. Proporția contractelor pentru care există doar o singură ofertă rămâne de asemenea ridicată. Aceasta indică faptul că piața unică în domeniul achizițiilor publice nu este suficient de integrată și că o mai mare deschidere ar putea spori eficiența și creșterea economică.

Investițiile sociale reprezintă o condiție prealabilă pentru o redresare reușită și durabilă. Cu sprijinul Fondului social european, investițiile în politici active privind piața muncii

contribuie la asigurarea unei mai bune furnizări de servicii personalizate și la îmbunătățirea capacității serviciilor publice de ocupare a forței de muncă. Investițiile sociale ar trebui să includă, de asemenea, utilizarea de instrumente financiare, cum ar fi sistemele de împrumuturi pentru sprijinirea microîntreprinderilor și/sau a întreprinderilor sociale, vizând categorii specifice ale populației, cum ar fi lucrătorii care desfășoară activități independente, tinerii, solicitanții tineri de microcredite, femeile și persoanele cu handicap. Planul de investiții pentru Europa contribuie în tot mai mare măsură la aceste investiții, de exemplu prin furnizarea unei garanții pentru împrumuturi de care beneficiază aproximativ 1 300 de microîntreprinderi din Polonia. Cu toate acestea, planul este departe de a-și atinge potențialul maxim privind stimularea dezvoltării capitalului uman. Trebuie depuse eforturi suplimentare pentru elaborarea de instrumente adaptate acestui sector și pentru a se asigura că actorii sociali și financiari cooperează mai strâns.

5.2 Continuarea reformelor structurale

Reforme pentru îmbunătățirea piețelor forței de muncă și a sistemelor de securitate socială

Multe state membre au implementat reforme importante în cadrul legislației privind protecția forței de muncă în vederea abordării segmentării piețelor forței de muncă. Danemarca a introdus o reformă a politicilor active în domeniul pieței forței de muncă și un pachet de măsuri pentru a face munca atrăgătoare din punct de vedere financiar, iar Polonia a luat măsuri în vederea reducerii utilizării excesive a contractelor de drept civil. Efectele unor astfel de reforme trebuie analizate împreună cu alte condiții privind instituțiile, administrația publică și piețele produselor. Incertitudinea și complexitatea litigiilor de muncă pot fi abordate, în special prin reducerea duratei procedurilor și promovarea unor proceduri de soluționare alternativă a litigiilor, cum ar fi medierea. În Franța, se preconizează că legea adoptată în august 2016 de modificare a Regulamentului privind concedierile abuzive și extinderea domeniului de aplicare al adaptării condițiilor de muncă la nivelul întreprinderii vor contribui la reducerea segmentării pieței forței de muncă.

Unele state membre au luat măsuri pentru a-și îmbunătăți sistemele de stabilire a salariilor. Menținerea alinierii salariilor cu evoluțiile productivității în timp este esențială pentru stimularea competitivității. Cu toate acestea, este, de asemenea, important să se asigure că nivelurile de salarizare permit un nivel de trai decent. Belgia a luat măsuri în vederea unei mai bune corelări între formarea salariilor, pe de o parte, și ciclul economic și schimbările la nivelul productivității, pe de altă parte. În Finlanda, este în curs de negociere un nou model de stabilire a salariilor în care creșterile salariale din sectoarele bunurilor și serviciilor comercializabile stau la baza salariilor din sectoarele bunurilor și serviciilor necomercializabile.

În ciuda anumitor reforme menite să reducă impozitarea veniturilor salariale într-o serie de state membre, sarcina fiscală asupra costului forței de muncă este în continuare ridicată în majoritatea țărilor. Acest lucru este în special valabil în zona euro. O sarcină fiscală ridicată asupra costului forței de muncă este împovărătoare și reduce venitul net al salariaților, inhibând atât cererea, cât și oferta de forță de muncă. În mai multe state membre, există potențialul de a transfera impozitarea veniturilor salariale către surse mai favorabile creșterii economice, cum ar fi taxele de mediu și impozitele pe proprietate. O serie de state membre, inclusiv Lituania, Ungaria și Austria, au luat măsuri în vederea reducerii sarcinii fiscale care vizează îndeosebi lucrătorii cu venituri reduse.

Participarea unor grupuri pe piața forței de muncă rămâne o provocare pentru multe state membre. Sunt necesare politici care vizează integrarea pe piața forței de muncă a grupurilor vulnerabile pentru garantarea unor drepturi, obligații și șanse egale pentru toți. În special, resortisanții țărilor terțe și persoanele care provin din familii de migranți sunt subreprezentate pe piața forței de muncă și se confruntă cu o rată mai ridicată a șomajului și cu un risc mai mare de sărăcie și excluziune socială. Acestea sunt adesea rezultatul unei combinații de factori cum ar fi cunoștințele lingvistice sau accesul la educație limitate, calificări mai reduse sau discriminare. Aceste provocări s-au intensificat de la declanșarea crizei economice și, mai recent, în contextul numărului mai mare de solicitanți de azil. Statele membre, inclusiv Germania, Austria și Suedia abordează aceste provocări prin măsuri de promovare a integrării refugiaților pe piața forței de muncă. De asemenea, măsurile de promovare a participării femeilor pe piața forței de muncă pot reduce inegalitățile de gen, având în același timp efecte benefice semnificative asupra performanțelor pieței forței de muncă și a creșterii economice. În acest context, statele membre, inclusiv Irlanda și Slovacia, au luat măsuri, de exemplu pentru a extinde serviciile de îngrijire a copiilor.

Statele membre trebuie să se asigure că toți tinerii, inclusiv cei cu un nivel scăzut de calificare, beneficiază de oportunități mai bune pe piața forței de muncă. Aceasta include sprijinirea lucrătorilor în ceea ce privește adaptarea la schimbările tehnologice și globalizare. Mai multe state membre au luat măsuri pentru a îmbunătăți guvernanța generală și coerența politicilor active în domeniul pieței forței de muncă și serviciile publice de ocupare a forței de muncă. România și-a consolidat agenția națională de ocupare a forței de muncă, iar Ungaria ia măsuri pentru consolidarea politicilor active în domeniul pieței forței de muncă. În Estonia, reforma privind capacitatea de muncă este pe deplin operațională din ianuarie, oferind servicii mai bune de sprijin pentru activare bazate pe o abordare individuală.

Ratele de participare la activități de educație și de formare profesională sunt în creștere. Multe state membre continuă reformele sistemelor de educație și de formare în vederea creșterii incluziunii și a calității rezultatelor. Portugalia a întreprins inițiative de succes în ultimii ani în ceea ce privește abordarea inegalităților în materie de educație, reducerea abandonului școlar și creșterea nivelului competențelor de bază ale populației. Câteva țări implementează reforme pentru îmbunătățirea sistemelor de educație și formare profesională.

Modernizarea sistemelor de protecție socială este esențială pentru a asigura sustenabilitatea și eficacitatea acestora, precum și corelarea lor cu piața forței de muncă. Provocarea demografică subliniază importanța unei eficiențe sporite a cheltuielilor sociale. O abordare integrată cu privire la sprijinirea pieței muncii, care combină serviciile de activare cu o protecție socială adecvată și accesul la servicii sociale de calitate, poate contribui la maximizarea rentabilității cheltuielilor publice. Malta a introdus un pachet de măsuri pentru a face munca atrăgătoare din punct de vedere financiar, care vizează în special femeile, pentru a aborda participarea scăzută a acestora pe piața forței de muncă. În Cipru, a fost instituit un sistem de venit minim garantat, care este preconizat să ajute la reducerea sărăciei.

O serie de state membre se confruntă cu necesitatea de a-și adapta sistemele de impozitare și de securitate socială. Aceste sisteme pot avea efecte redistributive importante care diferă foarte mult de la o țară la alta. Între 2010 și 2013, în țări precum Republica Cehă, Spania, Italia și Portugalia, creșterea inegalității veniturilor de piață a fost atenuată (și, în

unele țări, compensată) prin creșterea impactului redistributiv al impozitelor și transferurilor. În alte țări, efectul redistributiv al impozitelor și transferurilor a scăzut semnificativ în cursul aceleiași perioade și, prin urmare, nu a contribuit la reducerea inegalității veniturilor de piață.

Reforme pentru stimularea competitivității

Statele membre au aplicat politici de consolidare a competitivității generale. De exemplu, în februarie 2016, organizațiile centrale ale pieței forței de muncă din Finlanda au stabilit de comun acord un Pact pentru competitivitate, cu scopul de a îmbunătăți competitivitatea prin costuri a economiei finlandeze cu 5 % (ca parte a unui îmbunătățiri totale a competitivității prin costuri de 15 %). O strategie amplă intitulată „România competitivă" a fost aprobată în iulie 2016, demonstrând că s-a ajuns la un consens la nivel politic și societal în ceea ce privește principalele domenii de acțiune din perioada 2016-2020 care sunt necesare pentru a plasa România pe calea dezvoltării economice durabile.

Dezvoltarea rapidă a economiei colaborative are potențialul de a contribui la competitivitate și la creștere. Unele state membre, regiuni și orașe sunt pe cale să instituie un cadru pentru dezvoltarea economiei colaborative. Altele adoptă o abordare mai restrictivă în ceea ce privește modelele de afaceri bazate pe economia colaborativă. Danemarca elaborează în prezent o strategie amplă în acest domeniu, Țările de Jos și Regatul Unit au prevăzut un cadru în sectorul cazării turistice, iar Estonia și Lituania și-au adaptat cadrul de transport urban de călători pentru a include noile modele de afaceri. În Belgia, Germania, Italia și Spania, reglementarea activităților din economia colaborativă este afectată de divergențele regionale puternice.

Statele membre abordează, de asemenea, în cadrul reformelor lor o paletă largă de provocări pentru a atrage și stimula investițiile pe piața internă. Se înregistrează progrese lente, în special în ceea ce privește reformarea piețelor serviciilor, iar caracterul restrictiv al reglementărilor reprezintă în continuare un obstacol persistent în calea investițiilor în multe state membre. Cerințele de reglementare restrictive și procedurile administrative greoaie pot crea bariere la intrare sau la stabilire. Există dovezi solide că funcționarea sectorului serviciilor afectează întreaga economie, nu numai datorită dimensiunii sale considerabile, ci și ca urmare a legăturilor pe care le are cu alte sectoare ale economiei. Caracterul restrictiv pronunțat al reglementărilor în sectorul serviciilor, în special în sectorul serviciilor pentru întreprinderi, contribuie la ineficiență și la o creștere slabă a productivității. Acest lucru afectează dinamica întreprinderilor și investițiile în sectoarele serviciilor, având, totodată, repercusiuni asupra industriei prelucrătoare. Reglementările care reduc competitivitatea sectoarelor serviciilor pot crea eventuale costuri pentru industriile din aval care utilizează rezultatele acestor sectoare ca intrări intermediare în procesul de producție.

Deși progresele reformelor din sectorul serviciilor profesionale au fost deosebit de lente, există unele evoluții pozitive. În urma unei recomandări din 2016, Franța a adoptat aproape toată legislația secundară necesară pentru punerea în aplicare a dispozițiilor legii din 2015 privind creșterea economică și activitatea care nu erau direct aplicabile. Acest lucru a permis ridicarea anumitor restricții privind exercitarea mai multor profesii reglementate, însă domeniul de aplicare al reformelor rămâne limitat. Pentru profesiile de arhitect și inginer, Luxemburg a eliminat, în 2015, unele cerințe privind participarea la capital și drepturile de vot, iar în 2016 a eliminat tarifele fixe din contractele de achiziții publice. Cu toate acestea, nivelul general al restricțiilor aplicate acestor profesii este în continuare printre cele mai ridicate din UE.

Unele state membre au eliminat restricțiile care afectează funcționarea comerțului cu amănuntul, iar altele au lansat reforme în acest domeniu. Finlanda și Danemarca intenționează să liberalizeze restricțiile în materie de urbanism, ceea ce ar trebui să le ofere comercianților cu amănuntul mai multă flexibilitate pentru a-și alege locul în care își amplasează magazinele și pentru a adapta dimensiunea acestora la nevoile consumatorilor. Cu toate acestea, progresele realizate de statele membre sunt inegale, iar unele state membre au tendința de a introduce noi măsuri restrictive în sectorul produselor alimentare, care afectează, în special, comercianții cu amănuntul străini. Astfel de măsuri împiedică integrarea pieței unice în sectorul comerțului cu amănuntul.

Reformele în administrația publică sunt esențiale pentru asigurarea unor servicii publice de înaltă calitate și pentru stimularea spiritului antreprenorial, a competitivității și a creșterii economice. Spania aproape a finalizat punerea în aplicare a recomandărilor formulate de Comisia pentru reforma autorităților publice (CORA) în cadrul reformei din 2013 a administrației publice. Potrivit administrației naționale, economiile preconizate ar putea ajunge la 30,5 miliarde EUR pentru serviciile de administrație publică în ansamblu și la 3,44 miliarde EUR pentru întreprinderi și cetățeni.

Statele membre au luat unele măsuri de îmbunătățire a condițiilor pentru IMM-uri, dar mai sunt încă multe de făcut. Printre măsurile luate de statele membre în acest domeniu se numără cel de al patrulea plan național de acțiune pentru sprijinirea IMM-urilor din Luxemburg, programul amplu de simplificare din Franța, introducerea contribuțiilor zero pe tot parcursul vieții la asigurările sociale pentru angajatori în legătură cu prima angajare în perioada 2016-2020 în Belgia și scutirile fiscale specifice pentru sectoarele foarte căutate care au nevoie de personal cu un nivel înalt de calificare în România. Cu toate acestea, în multe state membre, condițiile pentru stimularea spiritului antreprenorial și pentru dezvoltarea IMM-urilor rămân dificile. În special, în multe state membre, antreprenorii care au trecut printr-o procedură de faliment nu beneficiază de o a doua șansă din cauza regimurilor de insolvență care impun proceduri costisitoare și de lungă durată, precum și a faptului că nu există campanii ample de combatere a stigmatizării eșecului în afaceri.

Statele membre au continuat să realizeze reforme, să ofere sprijin exportatorilor și să promoveze internaționalizarea rapidă a întreprinderilor nou-înființate. Printre măsurile întreprinse în acest sens se numără sprijinul activ acordat întreprinderilor, inclusiv sprijinul financiar, și promovarea comerțului în străinătate atât prin rețele de întreprinderi private, cât și prin diplomație economică și parteneriate economice. Suedia a început să pună în aplicare noua sa strategie de export care vizează creșterea exporturilor și a investițiilor străine. Bunele practici din acest domeniu includ, de asemenea, Legea privind întreprinderile nou-înființate și noua strategie „Business 4.0” din Italia, care prevăd, printre altele, deduceri fiscale pentru investițiile de capital în întreprinderile nou-înființate și în IMM-urile inovatoare, încurajând totodată răspândirea cunoștințelor și sprijinind tranziția către sectoarele de înaltă tehnologie și cu nivel înalt de calificare.

5.3 Asigurarea unor politici bugetare responsabile

Se preconizează că deficitele publice și datoriile publice în zona euro și în UE ar urma să scadă, pe fondul creșterii moderate și al scăderii la un nivel record a ratelor dobânzii, însă într-un ritm mai lent. Conform celor mai recente previziuni ale Comisiei Europene, deficitul public în zona euro va continua să scadă în 2017, înainte de a se stabiliza la 1,4 % (1,6 % în UE) din PIB în 2018. Se estimează că ponderea datoriei publice în PIB în zona euro a ajuns la 91,5 % din PIB în 2016 (85,1 % în UE). Se preconizează că aceasta va continua să

scadă treptat la 89,2 % din PIB în 2018 în zona euro (83,6 % în UE). Reducerea datoriei se poate explica în principal prin excedentele primare și printr-un efect al bulgărelui de zăpadă mai favorabil, care rezultă din reducerea cheltuielilor cu dobânzile, din creșterea modestă a PIB-ului real și din creșterea preconizată a inflației.

Statele membre trebuie să sprijine investițiile pentru a consolida redresarea și să găsească un echilibru între preocupările legate de sustenabilitate și cele legate de stabilizare. Comisia a publicat recent o comunicare[12] prin care solicită o orientare bugetară moderat expansionistă și o mai bună repartizare a eforturilor bugetare în zona euro. În acest scop, statele membre ar trebui să aplice politici bugetare care să respecte Pactul de stabilitate și de creștere, asigurând astfel sustenabilitatea, și să valorifice totodată cât mai bine flexibilitatea acordată în cadrul normelor existente. Statele membre care dispun de o marjă de manevră bugetară ar trebui să o folosească în sprijinirea investițiilor, pentru a-și consolida redresarea și a-și stimula potențialul productiv. Celelalte state membre ar trebui să continue consolidarea finanțelor publice.

Caseta 1. Situația la zi privind supravegherea în cadrul Pactului de stabilitate și de creștere

În cadrul evaluării proiectelor de planuri bugetare (PPB) pentru 2017 prezentate de statele membre din zona euro, care a fost publicată în noiembrie 2016, Comisia a indicat că, în cazul a opt state membre (Belgia, Spania, Italia, Cipru, Lituania, Portugalia, Slovenia și Finlanda), aceste planuri prezintă un risc de nerespectare a dispozițiilor Pactului de stabilitate și de creștere. S-a constatat că cinci țări – Irlanda, Letonia, Malta, Austria și Franța – au respectat în linii mari dispozițiile respective, în timp ce Germania, Estonia, Luxemburg, Țările de Jos și Slovacia s-au conformat cerințelor. În plus, Germania, Luxemburg și Țările de Jos trebuiau să își depășească obiectivele bugetare pe termen mediu și au fost încurajate să utilizeze marja de manevră bugetară de care dispuneau, menținând, în același timp, sustenabilitatea pe termen lung a finanțelor publice naționale.

Evaluările efectuate în ceea ce privește Spania și Lituania în cadrul evaluării PPB-urilor din noiembrie 2016 s-au bazat pe ipoteza menținerii politicilor actuale, întrucât aceste țări aveau guverne interimare care nu dispuneau de competențe bugetare depline. De atunci, noile guverne din cele două țări au prezentat PPB-uri actualizate, care au făcut obiectul unor avize actualizate emise de Comisie la 17 ianuarie 2017. Conform evaluării, PPB-ul actualizat al Spaniei a fost considerat, în linii mari, conform cu cerințele Pactului. În ceea ce privește PPB-ul actualizat al Lituaniei, acesta a fost considerat în continuare ca prezentând riscuri de neconformitate, evaluare care a rămas neschimbată față de cea efectuată în toamna anului trecut.

După ce majoritatea statelor membre și-au finalizat bugetele pe 2017, previziunile Comisiei din iarna anului 2017 oferă o bază pentru a evalua modul în care statele membre au ținut seama de avizele Comisiei privind proiectele lor de planuri bugetare și au dat curs angajamentelor pe care și le-au asumat în cadrul Eurogrupului.

În ceea ce privește Belgia, Italia și Finlanda, Comisia continuă să monitorizeze îndeaproape respectarea de către aceste țări a criteriului datoriei și subliniază importanța menținerii unui nivel ridicat de respectare a ajustărilor structurale recomandate în cadrul Pactului de stabilitate și de creștere. În primăvara anului 2016, Comisia s-a angajat să emită un nou raport în baza articolului 126 alineatul (3) pentru Italia atunci când vor fi disponibile noi informații cu privire la traiectoria de ajustare în vederea îndeplinirii obiectivelor bugetare pe termen mediu în 2017. Comisia a publicat acest raport actualizat la 22 februarie.

Comisia va monitoriza evoluțiile bugetare din toate statele membre în cadrul semestrului european, pe baza programelor naționale de reformă și a programelor de stabilitate sau de convergență care urmează să fie prezentate până la mijlocul lunii aprilie. Aceasta își va prezenta recomandările în luna mai, însoțite, dacă va fi necesar, de alte etape procedurale în cadrul Pactului.

În acest context, Comisia va prezenta, de asemenea, evaluarea completă cu privire la eligibilitatea Finlandei și a

[12] COM(2016) 727.

Lituaniei de a beneficia de flexibilitatea solicitată. Dacă li se acordă, această flexibilitate ar putea îmbunătăți evaluarea în ceea ce privește respectarea de către aceste țări a Pactului de stabilitate și de creștere.

O orientare bugetară adecvată se referă nu numai la direcția și dimensiunea soldului bugetar, ci și la structura și calitatea finanțelor publice care se află în spatele acestuia. Statele membre ar trebui să îmbunătățească structura, printre altele, prin crearea mai multor posibilități de investiții tangibile și intangibile. Eficacitatea și eficiența cheltuielilor publice la toate nivelurile administrației ar trebui revizuite în mod regulat, inclusiv din perspectiva obiectivului de promovare a echității. Asigurarea funcționării eficace a cadrelor bugetare naționale ar contribui la atingerea acestor obiective.

Îmbunătățirea cadrelor bugetare naționale poate stimula cheltuielile publice favorabile creșterii. Ca răspuns la recomandările formulate, statele membre au continuat să consolideze diferite aspecte ale cadrelor lor bugetare. În ianuarie 2017, Austria a adoptat o nouă lege a egalizării fiscale care a simplificat regulile privind transferurile între diversele niveluri de administrație publică. Italia a finalizat reforma din 2009 a procedurii și a structurii bugetare. Finlanda a consacrat în ordinea sa juridică principiul neechivoc „conformare sau justificare" în legătură cu avizele emise de instituția sa bugetară independentă în ceea ce privește respectarea regulilor politicii fiscal-bugetare naționale. În plus, în unele state membre au fost lansate procese de reflecție aprofundată cu privire la îmbunătățirea cadrelor naționale. În Țările de Jos și în Suedia au fost înființate grupuri de lucru specifice (un grup consultativ al funcționarilor de rang înalt și, respectiv, o comisie parlamentară), care au analizat cadrele existente și au propus îmbunătățiri în cursul anului 2016. În aproape toate statele membre, consiliile bugetare joacă, în prezent, un rol activ în dezbaterile de la nivel național pe tema politicii bugetare. Acestea publică în mod regulat evaluări independente ale planurilor și rezultatelor bugetare. După ce consiliul bugetar al Bulgariei a devenit pe deplin operațional în prima jumătate a anului 2016, Republica Cehă, Polonia și Slovenia rămân singurele state membre în care nu există un consiliu bugetar operațional.

Comisia a revizuit transpunerea pactului bugetar, astfel cum se prevede în Tratatul privind stabilitatea, coordonarea și guvernanța în cadrul UEM. Dispozițiile pactului bugetar sunt menite să consolideze coerența dintre cadrele bugetare la nivel național și la nivel european și să consolideze asumarea responsabilității pentru aceste cadre în statele membre. Raportul Comisiei este adoptat împreună cu prezentul pachet, în urma unei consultări ample cu cele 22 de părți contractante (țările zonei euro plus Bulgaria, Danemarca și România)[13]. Din raport reiese că toate părțile contractante și-au adaptat în mod semnificativ cadrele bugetare naționale ca urmare a cerințelor prevăzute în pactul bugetar, în coroborare cu legislația Uniunii.

Reformarea sistemelor de pensii și a sistemelor de sănătate poate îmbunătăți calitatea finanțelor publice, întrucât sustenabilitatea pe termen mediu și lung a acestor sisteme reprezintă o provocare semnificativă, având în vedere nivelurile ridicate ale datoriei și îmbătrânirea populației. Pe termen mediu spre lung, majoritatea statelor membre se confruntă cu riscuri de nivel mediu sau ridicat în ceea ce privește sustenabilitatea[14]. Acest

[13] Scopul consultărilor a fost să ofere posibilitatea părților contractante să își prezinte observațiile cu privire la constatările Comisiei, astfel cum se prevede la articolul 8 alineatul (1) din Tratatul privind stabilitatea, coordonarea și guvernanța în cadrul uniunii economice și monetare.

[14] Riscurile în ceea ce privește sustenabilitatea finanțelor publice au fost considerate de nivel mediu sau ridicat pe termen mediu și lung în următoarele țări: Belgia, Republica Cehă, Irlanda, Spania, Franța, Croația, Italia,

lucru se datorează stocului datoriei publice care se preconizează că va rămâne în continuare ridicat, precum și creșterii preconizate a cheltuielilor publice legate de îmbătrânirea populației. Riscurile evidențiază necesitatea unor reforme suplimentare, în special în domeniul sănătății și al pensiilor, care să asigure, pe de o parte, abordarea problemelor bugetare și, pe de altă parte, accesul la asistență medicală și caracterul adecvat al pensiilor. În multe țări, s-au realizat progrese cu un impact pozitiv asupra sustenabilității finanțelor publice pe termen lung, care se datorează în special punerii în aplicare a reformelor sistemelor de pensii și sunt susținute de consolidarea recentă a finanțelor publice.

Anul trecut, sistemul de pensii a fost identificat printre provocările cu care se confruntă o serie de state membre. Deși numeroase state membre au adoptat, în anii trecuți, reforme importante în domeniul pensiilor, progresele în ceea ce privește reformarea sistemelor de pensii au fost limitate sau inexistente în țările care au făcut obiectul recomandărilor specifice fiecărei țări adoptate în 2016. Aceste țări se confruntă în continuare cu provocări în materie de politici, care trebuie abordate prin asigurarea unei echivalențe mai bune din punct de vedere contabil și prin creșterea vârstei de pensionare efectivă sau a ratelor generale de ocupare a forței de muncă.

Progresele în ceea ce privește reformarea sistemelor de sănătate, care vizează să asigure eficacitatea costurilor și accesul la servicii, protejând, totodată, sustenabilitatea, variază de la un stat membru la altul.[15]. Mai multe țări (Irlanda, Lituania, Austria, Portugalia, România, Slovenia și Finlanda) au înregistrat unele progrese în ceea ce privește punerea în aplicare a recomandărilor specifice fiecărei țări care le-au fost adresate. Printre aceste progrese se numără îmbunătățirea raportului cost-eficacitate, utilizarea obiectivelor de cheltuieli și revizuirea cheltuielilor, trecerea la asistența medicală mai puțin costisitoare și utilizarea acestui tip de asistență, precum și reducerea plăților informale. Alte țări au realizat doar progrese limitate. Reformele inițiate într-o serie de state membre trebuie să continue și să fie accelerate pentru a îmbunătăți eficacitatea, accesibilitatea și reziliența sistemelor de sănătate. Acest lucru va contribui la asigurarea sănătății populației, a prosperității economice și a coeziunii sociale. Reformele presupun: asigurarea accesului la asistență medicală de bună calitate și în timp util pentru toți; trecerea de la asistența medicală în spital la asistența ambulatorie; investițiile în promovarea sănătății, asistența medicală primară și asistența medicală integrată; îmbunătățirea guvernanței sistemelor; utilizarea mai rațională a medicamentelor; utilizarea evaluării tehnologiei medicale; achiziții publice mai centralizate; precum și instrumentele de e-sănătate și de informații privind sănătatea.

Cipru, Lituania, Luxemburg, Ungaria, Malta, Țările de Jos, Austria, Polonia, Portugalia, România, Slovenia, Slovacia, Finlanda și Regatul Unit. Pentru o evaluare detaliată a provocărilor legate de sustenabilitatea finanțelor publice, a se vedea Comisia Europeană (2017), „Debt Sustainability Monitor 2016" („Monitorul 2016 privind sustenabilitatea finanțelor publice), *European Economy, Institutional papers* nr. 47.

[15] Pentru o analiză a provocărilor și a opțiunilor de politică în sectorul sănătății, a se vedea Comisia Europeană (2016), „Joint Report on Health Care and Long-term Care Systems & Fiscal Sustainability" („Raportul comun privind asistența medicală și sistemele de sănătate pe termen lung și sustenabilitatea finanțelor publice"), *European Economy, Institutional papers* nr. 36.

6. ETAPELE URMĂTOARE

Comisia va continua să poarte un dialog constructiv cu statele membre. Analizele prezentate în rapoartele de țară vor fi discutate cu statele membre în cadrul unor reuniuni bilaterale. Vicepreședinții Comisiei și comisarii vor efectua vizite în statele membre pentru a se întâlni cu guvernele, parlamentele naționale, partenerii sociali și alte părți interesate. Se așteaptă ca provocările identificate să fie abordate de statele membre în programele lor naționale de reformă, precum și în programele de stabilitate sau de convergență care urmează să fie publicate și transmise Comisiei până la jumătatea lunii aprilie. Comisia va discuta principalele rezultate ale analizei cu Parlamentul European.

Statele membre ar trebui să implice îndeaproape parlamentele naționale și partenerii sociali și să se asigure că o paletă largă de părți interesate își asumă responsabilitatea pentru procesul de reformă. Dat fiind faptul că punerea în aplicare cu succes se bazează adesea pe nivelurile inferioare ale administrației, Comisia a solicitat, de asemenea, statelor membre să explice în programele lor naționale de reformă modul în care autoritățile locale și regionale, în funcție de repartizarea competențelor în fiecare stat membru, au fost implicate în pregătirea programului și în punerea în aplicare și/sau elaborarea reformelor.

APENDICELE 1 - SUPRAVEGHEREA INTEGRATĂ A DEZECHILIBRELOR MACROECONOMICE ŞI BUGETARE

	Procedura privind dezechilibrele macroeconomice (PDM) [16]	**Pactul de stabilitate şi de creştere** **(OTM: obiectiv pe termen mediu / PDE: procedura aplicabilă deficitelor excesive)**	**Observaţii**
BE		Componenta preventivă OTM încă nerealizat; face obiectul regulii privind datoria[17]	
BG	Dezechilibre excesive	Componenta preventivă OTM depăşit	
CZ		Componenta preventivă OTM depăşit	
DK		Componenta preventivă OTM realizat	
DE	Dezechilibre	Componenta preventivă OTM depăşit; face obiectul regulii privind datoria	
EE		Componenta preventivă OTM realizat	
IE	Dezechilibre	Componenta preventivă OTM încă nerealizat; face obiectul regulii tranzitorii privind datoria	
EL		Componenta corectivă Deficit excesiv, termen-limită pentru corectare: 2016	Face obiectul unui program special de asistenţă financiară

[16] Categoriile „dezechilibre" şi „dezechilibre excesive" implică o monitorizare specifică, care trebuie modulată în funcţie de gravitatea provocărilor.

[17] Regula privind datoria: în cazul în care ponderea datoriei în PIB depăşeşte valoarea de referinţă de 60 %, statul membru în cauză va fi plasat în procedura aplicabilă deficitelor excesive, după luarea în considerare a tuturor factorilor relevanţi şi a impactului ciclului economic, dacă diferenţa dintre nivelul datoriei sale şi valoarea de referinţă de 60 % nu este redusă cu 1/20 pe an (în medie pe durata a trei ani). Regula tranzitorie privind datoria: fiecărui stat membru care face obiectul procedurii aplicabile deficitelor excesive i se acordă, după corectarea deficitului excesiv, o perioadă de trei ani pentru a respecta regula privind datoria. Acest lucru nu înseamnă că regula privind datoria nu se aplică deloc în perioada respectivă, statele membre trebuind să facă progrese suficiente pentru respectarea regulii în timpul acestei perioade de tranziţie. În cazul în care progresele înregistrate pentru respectarea criteriului de referinţă privind datoria în perioada de tranziţie sunt evaluate ca fiind negative, se poate deschide o procedură aplicabilă deficitelor excesive.

		OTM realizat; face obiectul regulii tranzitorii privind datoria	
ES	Dezechilibre	Componenta corectivă Deficit excesiv, termen-limită pentru corectare: 2018	
FR	Dezechilibre excesive	Componenta corectivă Deficit excesiv, termen-limită pentru corectare: 2017	
HR	Dezechilibre excesive	Componenta corectivă Deficit excesiv, termen-limită pentru corectare: 2016 OTM realizat; face obiectul regulii privind datoria[18]	

[18] Condiția de abrogarea a deciziei privind procedura aplicabilă deficitelor excesive se bazează pe datele validate privind rezultatele bugetare pentru exercițiul 2016.

	Procedura privind dezechilibrele macroeconomice (PDM)	Pactul de stabilitate și de creștere (OTM: obiectiv pe termen mediu / PDE: procedura aplicabilă deficitelor excesive)	Observații
IT	Dezechilibre excesive	Componenta preventivă OTM încă nerealizat; face obiectul regulii privind datoria	
CY	Dezechilibre excesive	Componenta preventivă OTM realizat; face obiectul regulii tranzitorii privind datoria	
LV		Componenta preventivă OTM realizat	
LT		Componenta preventivă OTM realizat	
LU		Componenta preventivă OTM depășit	
HU		Componenta preventivă OTM încă nerealizat; face obiectul regulii privind datoria	
MT		Componenta preventivă OTM încă nerealizat	
NL	Dezechilibre	Componenta preventivă OTM depășit; face obiectul regulii privind datoria	
AT		Componenta preventivă OTM încă nerealizat; face obiectul regulii privind datoria	
PL		Componenta preventivă OTM încă nerealizat	
PT	Dezechilibre excesive	Componenta corectivă Deficit excesiv, termen-limită pentru	

		corectare: 2016 OTM încă nerealizat; face obiectul regulii tranzitorii privind datoria[19]	
RO		Componenta preventivă OTM încă nerealizat	
SI	Dezechilibre	Componenta preventivă OTM încă nerealizat; face obiectul regulii tranzitorii privind datoria	
SK		Componenta preventivă OTM încă nerealizat	
FI	Nu există dezechilibre	Componenta preventivă OTM încă nerealizat; ponderea datoriei în PIB situată peste valoarea de referință de 60 % din PIB	Ieșire din PDM
SE	Dezechilibre	Componenta preventivă OTM depășit	
UK		Componenta corectivă Deficit excesiv; termen limită pentru corectare: 2016-2017	

(*) Recomandările formulate în baza pachetului legislativ „2-pack" (Regulamentul nr. 473/2013) în ceea ce privește măsurile care trebuie adoptate pentru a asigura corectarea la timp a deficitului public excesiv se referă numai la statele membre din zona euro.

[19] Condiția de abrogarea a deciziei privind procedura aplicabilă deficitelor excesive se bazează pe datele validate privind rezultatele bugetare pentru exercițiul 2016.

APENDICELE 2: PROGRESE ÎN DIRECȚIA ÎNDEPLINIRII OBIECTIVELOR EUROPA 2020

Obiectivele Europa 2020 pentru UE	Date din 2010	Cele mai recente date disponibile	În 2020, pe baza tendințelor recente
1. Creșterea ratei de ocupare a populației în vârstă de 20-64 de ani la cel puțin 75 %	68,6 %	70,1 % (2015)	Atingerea obiectivului este probabilă
2. Creșterea la 3 % din PIB a investițiilor cumulate ale sectoarelor public și privat în C&D	1,93 %	2,03 % (2015)	Atingerea obiectivului este improbabilă
3a. Reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră cu cel puțin 20 % față de nivelurile din 1990	Reducere de 14,3 %	Reducere de 22 % (2015)	Atingerea obiectivului este probabilă
3b. Creșterea la 20 % a ponderii energiei regenerabile în consumul final de energie	12,8 %	16 % (2014)	Atingerea obiectivului este probabilă
3c. Urmărirea unei creșteri a eficienței energetice cu 20 %	Creștere de 5,7 % (pentru consumul de energie primară)	Creștere de 10,7 % (pentru consumul de energie primară, 2015)	Atingerea obiectivului este probabilă
4a. Reducerea ratelor de părăsire timpurie a școlii la mai puțin de 10 %	13,9 %	10,8 % (2016)	Atingerea obiectivului este probabilă
4b. Creșterea la cel puțin 40 % a proporției absolvenților de învățământ terțiar în rândul populației cu vârsta de 30-34 de ani	33,8 %	39 % (2016)	Atingerea obiectivului este probabilă
5. Scăderea cu cel puțin 20 de milioane a numărului de persoane expuse riscului de sărăcie și excluziune socială	Creștere de 0,5 milioane (comparativ cu anul de referință 2008)	Creștere de 1,7 milioane (comparativ cu anul de referință 2008)	Atingerea obiectivului este improbabilă

Surse: Comisia Europeană; Agenția Europeană de Mediu.

APENDICELE 3 - CONSTATĂRILE BILANȚURILOR APROFUNDATE PENTRU FIECARE STAT MEMBRU

Bulgaria se confruntă cu dezechilibre excesive. Vulnerabilitățile din sectorul financiar sunt cuplate cu un grad ridicat de îndatorare a societăților comerciale în contextul unei ajustări incomplete a pieței forței de muncă. Datoriile externe nete au scăzut, pe fondul unei excedent de cont curent. Sectorul bancar s-a stabilizat, dar nu s-au luat încă măsuri care să contracareze pe deplin problemele moștenite din trecut în legătură cu nivelul slab de guvernanță și de control. Autoritățile au finalizat evaluarea calității activelor și simulările de criză pentru sectorul bancar, precum și evaluările bilanțului pentru fondurile de pensii și societățile de asigurări. Măsurile de urmărire ulterioară au fost comunicate societăților vizate, dar nu au fost încă puse în aplicare. Reducerea gradului de îndatorare al sectorului întreprinderilor s-a desfășurat în mod ordonat, dar lent, ceea ce a făcut ca stocul datoriei sectorului privat și creditele neperformante să rămână la un nivel ridicat. Condițiile de pe piața forței de muncă s-au îmbunătățit, dar nivelul de ocupare a forței de muncă este scăzut, șomajul de lungă durată este ridicat și persistă neconcordanțele între cererea și oferta de forță de muncă. Au fost adoptate unele măsuri de politică pentru a aborda principalele surse ale dezechilibrelor, dar sunt necesare progrese suplimentare pentru a aborda celelalte surse ale vulnerabilităților din sectorul financiar, inclusiv în ceea ce privește supravegherea instituțiilor bancare și nebancare, precum și deficiențele care afectează cadrul în materie de insolvență.

Germania se confruntă cu dezechilibre. Excedentul de cont curent care rămâne ridicat are relevanță transfrontalieră și reflectă economiile excedentare și investițiile modeste, atât în sectorul privat, cât și în cel public. Excedentul de cont curent a continuat să crească în 2015 și în 2016 și se așteaptă ca acesta să rămână la un nivel ridicat. Abordarea excedentului are implicații asupra perspectivelor de reechilibrare ale celorlalte țări din zona euro, deoarece dinamizarea cererii interne în Germania contribuie la contracararea nivelului scăzut al inflației și scade nevoia de reducere a gradului de îndatorare în statele membre cu niveluri ridicate ale datoriei. Investițiile publice au crescut în ultimii ani, dar rămân la un nivel scăzut ca proporție din PIB în comparație cu zona euro și având în vedere marja de manevră bugetară și întârzierile în materie de investiții, în special la nivel municipal. În ciuda ratelor scăzute ale dobânzilor care creează condiții favorabile de finanțare, investițiile întreprinderilor ca proporție din PIB sunt încă insuficiente. Deși redresarea consumului privat a continuat, economiile gospodăriilor au atins niveluri record în zona euro. Au fost luate măsuri care vizează consolidarea cheltuielilor publice și îmbunătățirea structurii relațiilor bugetare federale. Ar trebui luate măsuri de politică suplimentare cu scopul de a consolida în continuare investițiile, inclusiv prin reforma sectorului serviciilor și prin îmbunătățirea eficienței sistemului fiscal, precum și de a stimula activitatea pe piața muncii a celei de a doua persoane care contribuie la venitul familiei, a persoanelor cu venituri mici și a lucrătorilor în vârstă pentru a crește veniturile gospodăriilor și a contracara efectele îmbătrânirii populației.

Irlanda se confruntă cu dezechilibre. Deși variabilele de flux s-au îmbunătățit, stocurile ridicate ale datoriei sectorului public și privat și datoriile externe nete constituie vulnerabilități. Creșterea puternică a productivității din ultimii ani a contribuit la îmbunătățirea competitivității, iar deteriorarea recentă a poziției investiționale internaționale nete pare să fie cauzată de factori care nu au legătură cu economia națională. Pe fondul unei redresări puternice, ponderea datoriei private și publice în PIB rămâne ridicată, dar este în

scădere. Ponderea creditelor neperformante a scăzut în ultimii ani, însă rămâne ridicată. Băncile sunt recapitalizate în mod corespunzător, iar profitabilitatea acestora, deși rămâne scăzută, se îmbunătățește treptat. Prețurile locuințelor înregistrează o creștere rapidă, determinată în principal de constrângeri legate de ofertă, dar pornind de la niveluri care erau probabil subevaluate. În ultimii ani, s-au luat măsuri de politică menite să consolideze sectorul financiar, să restructureze datoria, să sporească oferta de locuințe și să asigure sustenabilitatea finanțelor publice, iar alte măsuri sunt în curs de elaborare.

Spania se confruntă cu dezechilibre. Redresarea economică puternică sprijină în continuare reechilibrarea economiei. Cu toate acestea, dezechilibrele importante legate de stocuri, sub forma datoriei externe și interne, atât publice, cât și private, constituie în continuare vulnerabilități în contextul unei rate ridicate a șomajului și au relevanță transfrontalieră. Reechilibrarea sectorului extern avansează datorită excedentelor de cont curent înregistrate începând din 2013. Cu toate acestea, datoriile externe nete rămân extrem de ridicate și este nevoie de timp înainte ca acestea să ajungă la niveluri prudente. Se înregistrează, de asemenea, progrese în ceea ce privește reducerea datoriei sectorului privat, sprijinite de condițiile de creștere favorabile, în timp ce sectorul financiar mai sănătos susține activitatea economică. Cu toate acestea, este în continuare necesar să se reducă gradul de îndatorare, în special pentru gospodării. În ciuda redresării solide, nu se preconizează intrarea datoriei publice ca procent din PIB pe o traiectorie descendentă din cauza deficitelor care, deși sunt în scădere, rămân la un nivel ridicat. Deși a înregistrat o reducere semnificativă în ultimii trei ani, rata șomajului rămâne foarte ridicată. S-au luat măsuri pentru îmbunătățirea competitivității, dar adoptarea unor măsuri de politică suplimentare ar contribui la susținerea excedentului extern, ar asigura reducerea durabilă a deficitului public și ar sprijini creșterea durabilă.

Franța se confruntă cu dezechilibre excesive. Pe fondul creșterii reduse a productivității, datoria publică ridicată și competitivitatea slabă pot implica riscuri pentru viitor, cu relevanță transfrontalieră. Competitivitatea a început să se îmbunătățească, iar cotele de piață ale exporturilor s-au stabilizat în ultimii ani. Cu toate acestea, creșterea insuficientă a productivității constituie un obstacol în calea unei redresări mai rapide a competitivității prin costuri, în ciuda măsurilor de reducere a costurilor legate de forța de muncă și a evoluției moderate a salariilor. Marjele de profit ale societăților nefinanciare au cunoscut o ușoară îmbunătățire începând din 2013, dar continuă să afecteze investițiile. Datoria publică continuă să crească, deși într-un ritm mai lent, iar riscurile în materie de sustenabilitate pe termen mediu sunt ridicate. Angajamentele la nivel de politică asumate în trecut s-au concretizat în măsuri menite să îmbunătățească funcționarea piețelor produselor și a pieței muncii și să consolideze competitivitatea IMM-urilor. Deși reformele recente reprezintă un progres semnificativ, nu au fost încă abordate unele provocări și ar fi necesare măsuri suplimentare, în special pentru sporirea eficienței cheltuielilor publice și a fiscalității, pentru reformarea salariului minim și a sistemul indemnizațiilor de șomaj, precum și pentru îmbunătățirea sistemului de învățământ și a mediului de afaceri.

Croația se confruntă cu dezechilibre excesive. Vulnerabilitățile sunt legate de nivelurile ridicate ale datoriei publice, private și externe, care sunt denominate în cea mai mare parte în monedă străină, pe fondul ritmului lent al creșterii economice potențiale. Excedentele de cont curent au început să se traducă în reducerea datoriei externe brute, care rămâne totuși ridicată. Accelerarea redresării economice contribuie la reducerea în continuare a ponderii datoriei private în PIB, ponderea datoriei publice în PIB situându-se, de asemenea, pe o traiectorie descendentă începând din acest an. În ciuda pierderilor suportate recent, sectorul financiar

este relativ bine capitalizat, iar profitabilitatea acestuia este în curs de redresare. Ponderea creditelor neperformante a început să scadă, dar rămâne ridicată. O serie de măsuri care vizează cadrele în materie de insolvență și îmbunătățirea flexibilității pieței muncii au fost adoptate în anii anteriori, iar finanțele publice s-au îmbunătățit semnificativ, dar progresele în ceea ce privește reformele structurale stagnează de la jumătatea anului 2015. Există în continuare lacune în materie de politici, în special în ceea ce privește gestionarea finanțelor publice, modernizarea administrației publice, îmbunătățirea mediului de afaceri și abordarea ratelor scăzute de activitate.

Italia se confruntă cu dezechilibre excesive. Nivelul ridicat al datoriei publice și dinamica slabă a productivității pe o perioadă îndelungată implică riscuri pentru viitor, cu relevanță transfrontalieră, pe fondul unui nivel ridicat al creditelor neperformante și al șomajului. Nivelul datoriei publice se va stabiliza, dar nu a intrat încă pe o traiectorie descendentă, din cauza deteriorării soldului structural primar și a creșterii nominale modeste. Competitivitatea rămâne slabă întrucât dinamica productivității a rămas la un nivel modest, care se explică și prin ritmul lent de recuperare a investițiilor. Stocul creditelor neperformante abia a început să se stabilizeze și afectează în continuare profiturile băncilor și politicile de acordare de împrumuturi; în același timp, ar putea apărea nevoi de capitalizare în contextul accesului dificil la piețele de capital. Participarea la piața muncii și ocuparea forței de muncă se află în creștere, dar șomajul, în special șomajul de lungă durată, rămâne ridicat, ceea ce are consecințe negative asupra creșterii economice viitoare. După reformele pozitive care au vizat procesul bugetar, piața forței de muncă, sectorul bancar, procedurile de insolvență, sistemul judiciar și administrația publică, ritmul reformelor a încetinit de la jumătatea anului 2016 și există în continuare lacune importante în materie de politici, în special în ceea ce privește concurența, fiscalitatea, lupta anticorupție și reforma cadrului de negociere colectivă.

Cipru se confruntă cu dezechilibre excesive. Ponderea foarte mare a creditelor neperformante reprezintă o povară pentru sectorul financiar, iar asupra economiei planează stocul ridicat al datoriei private, publice și externe, pe fondul ratei ridicate a șomajului și al creșterii potențiale slabe. Contul curent este încă negativ și nu este adecvat pentru a garanta evoluția sustenabilă a stocului datoriilor externe nete. Se preconizează că datoria publică a ajuns la nivelul maxim, dar se estimează că relaxarea actuală a politicii bugetare va încetini ritmul în care se va efectua ajustarea necesară. În ciuda unei restructurări majore a sectorului bancar și a îmbunătățirii pozițiilor de capital, stocul de credite neperformante este într-o ușoară scădere, însă rămâne foarte ridicat. Executarea slabă a contractelor, ineficiențele din sistemul judiciar și blocajele în ceea ce privește punerea în aplicare a legislației în materie de executare silită și insolvență împiedică reducerea gradului de îndatorare în sectorul privat și diminuarea creditelor neperformante. Ritmul reformelor a încetinit începând din 2016 și persistă lacunele în materie de politici în domeniul administrației publice, gestiunii bugetare, sistemului de justiție, cadrului pentru titlurile de proprietate, energiei electrice și privatizării.

Țările de Jos se confruntă cu dezechilibre. Aceste dezechilibre sunt legate de stocul ridicat al datoriei private și de excedentul de cont curent pronunțat, cu relevanță transfrontalieră. S-a înregistrat numai o scădere foarte treptată a datoriei sectorului privat în ultimii ani. Datoria nominală aferentă creditelor ipotecare este în creștere, în condițiile în care prețurile locuințelor au reînceput să crească. Excedentul de cont curent pronunțat, care reflectă în principal caracteristicile structurale ale economiei și cadrele de politică în ceea ce privește societățile nefinanciare, se află în scădere, datorită redresării cererii interne. Nevoile gospodăriilor de a-și reduce gradul de îndatorare contribuie la economiile agregate. Măsurile recente, care vizează reducerea sarcinii fiscale și nefiscale asupra forței de muncă, pot

contribui la sprijinirea cererii interne. Cu toate acestea, există în continuare provocări în materie de politici în ceea ce privește reforma sistemului de pensii și deductibilitatea dobânzilor la creditele ipotecare în scopul reechilibrării stimulentelor pentru contractarea de credite ipotecare.

Portugalia se confruntă cu dezechilibre excesive. Stocurile ridicate ale datoriei externe nete, ale datoriei publice și private și ponderea mare a creditelor neperformante constituie vulnerabilități în contextul ratelor șomajului care, deși sunt în scădere, rămân ridicate și al productivității scăzute. Potențialul de creștere se situează încă sub nivelul de dinaintea crizei, întrucât este afectat de blocajele și rigiditățile persistente pe piețele produselor și pe piața muncii, precum și de dezechilibrele externe importante. Soldul contului curent este încă sub nivelul necesar pentru o ajustare semnificativă a datoriilor externe nete, iar costurile unitare ale forței de muncă sunt în creștere ca urmare a creșterii lente a productivității și a creșterii salariilor. Datoria privată este în scădere, iar datoria publică s-a stabilizat, în condițiile în care este în continuare necesar să se reducă gradul de îndatorare. Stocul ridicat de credite neperformante nu este încă stabilizat și, împreună cu profitabilitatea redusă și cu nivelul redus al rezervelor de capital, prezintă riscuri pentru bilanțurile băncilor. Condițiile de pe piața forței de muncă s-au îmbunătățit, dar nivelul șomajului în rândul tinerilor și al șomajului de lungă durată rămâne ridicat și segmentarea pieței este pronunțată. Ritmul reformelor a încetinit începând din 2014 și persistă lacune în materie de politici în ceea ce privește piețele produselor și serviciilor, competențele și inovarea, sustenabilitatea finanțelor publice, restructurarea datoriilor societăților și rigiditățile pieței muncii.

Slovenia se confruntă cu dezechilibre. Deficiențele din sectorul bancar, îndatorarea societăților comerciale și riscurile bugetare constituie vulnerabilități. Dezechilibrele legate de stocuri dispar treptat, inclusiv ca urmare a revenirii la creștere. S-a înregistrat o reducere semnificativă a gradului de îndatorare în sectorul întreprinderilor și au reînceput investițiile private, inclusiv investițiile străine directe, deși stocurile de investiții străine directe intrate în economie rămân scăzute în comparație cu țările cu caracteristici similare din regiune. Datoria publică a atins nivelul maxim în 2015 și se preconizează ajustarea în sensul reducerii acesteia în anii următori. Progresele înregistrate în ceea ce privește restructurarea sectorului bancar au coincis cu scăderea rapidă a ponderii creditelor neperformante, care se estimează că va continua să scadă. Guvernul a luat măsurile relevante pentru consolidarea și restructurarea sectorului bancar și pentru îmbunătățirea guvernanței întreprinderilor publice. Cu toate acestea, sunt necesare și alte măsuri de politică pentru abordarea aspectelor legate de îndatorarea societăților comerciale și a deficiențelor din sectorul financiar, pentru asigurarea sustenabilității pe termen lung a finanțelor publice și pentru îmbunătățirea mediului de afaceri.

Finlanda se confruntă cu dezechilibre. În ultimii ani, Finlanda a înregistrat pierderi în materie de competitivitate, legate de declinul unor sectoare-cheie și de creșterea salariilor peste nivelul productivității. Creșterea potențială a scăzut după criză, iar creșterea productivității forței de muncă se preconizează că va rămâne modestă. Sectorul bancar este bine capitalizat și destul de rentabil, iar ponderea creditelor neperformante este scăzută. Datoria sectorului privat ca pondere în PIB este în creștere, dar într-un ritm mai lent. Datoria publică a crescut rapid în ultimii ani, dar rămâne la niveluri relativ prudente și ritmul de creștere a încetinit. Dinamica înființării de noi întreprinderi sprijină schimbările structurale. În urma unui impuls puternic din partea guvernului, partenerii sociali au convenit asupra unor măsuri de îmbunătățire a competitivității prin costuri, în special în ceea ce privește costurile forței de muncă, și de consolidare a rezilienței firmelor prin practici mai flexibile de stabilire a salariilor. S-au luat, de asemenea, măsuri pentru a limita stimulentele care duc la contractarea în mod excesiv de

credite ipotecare. Provocările emergente la nivelul politicilor sunt legate de creșterea continuă a șomajului de lungă durată, ceea ce evidențiază nevoia de a orienta mai bine politicile active în domeniul pieței forței de muncă și de a continua investițiile în învățarea pe tot parcursul vieții și formarea profesională.

Suedia se confruntă cu dezechilibre. Creșterea persistentă a prețurilor locuințelor, pornind de la niveluri care sunt deja supraevaluate, cuplată cu creșterea continuă a datoriei gospodăriilor creează riscul unei corecții dezordonate. Gradul deja ridicat de îndatorare a gospodăriilor continuă să crească, în timp ce prețurile locuințelor, care par a fi supraevaluate, continuă să crească într-un ritm rapid. Deşi băncile sunt capitalizate în mod adecvat, corecția dezordonată ar putea afecta și sectorul financiar, întrucât băncile au expuneri din ce în ce mai mari la creditele ipotecare ale gospodăriilor. În acest caz, ar putea apărea efecte de propagare în țările învecinate, întrucât grupurile bancare suedeze au importanță sistemică în regiunea Mării Nordice și Baltice. Gradul de sensibilizare a autorităților cu privire la riscurile din ce în ce mai mari este ridicat și s-au luat măsuri în ultimii ani, astfel încât să se reducă creșterea datoriei aferente creditelor ipotecare și să se favorizeze construcția de locuințe. Cu toate acestea, măsurile de politică puse în aplicare până în prezent nu au fost suficiente pentru a remedia supraîncălzirea sectorului imobiliar. În general, persistă lacune în materie de politici în ceea ce privește impozitarea locuințelor și cadrul macroprudențial, precum și în abordarea blocajelor în calea ofertei de noi locuințe și a barierelor în calea utilizării eficiente a fondului de locuințe existente.